

AN-SIKTET

FOLKARE SLÄKTFORSKARFÖRENING

Nr 4

Ärg. 3

Oktober 1990

13 NOVEMBER

Tisdagen den 13 nov kl 18.00 håller FSF möte i Avesta församlingsgård. Förutom mötesförhandlingar så blir det lite information om datorer som hjälpmedel i släktforskningen.

* * *

17 NOVEMBER

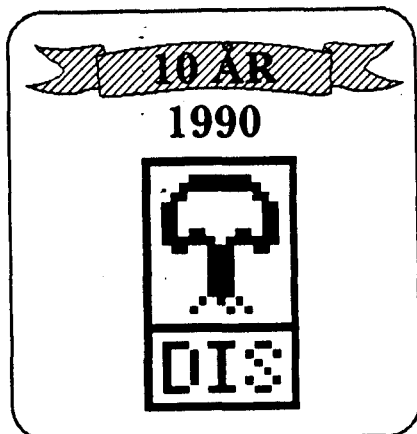
Lördagen den 17 nov besöker vi KRIGSARKIVET. Anmälan lämnas till SUNE HELLMAN på KVÄLLSTID TEL 0226-538 52. I övrigt se separat information.

* * *

4 DECEMBER

Anbytarkväll - dessutom försöker vi ännu en gång att läsa gamla stilar.

* * *

för / ANSIKTET

EDSÖRESBROTT

fann vi vid forskarträffen i Krylbo

onsdagen den 24 okt.

Ingen visste instort sett vad det rörde sig om - men nu vet jag svaret:

Edsöreslagarna är mycket gamla. Redan från 1200-talet och har sitt ursprung i de s.k. fridslagarna som utfärdades av Birger Jarl.

Gällde alltså hemfrid, kvinnofrid, kyrkofrid och tingsfrid.

Brott mot denna lag skulle dömas av Konungens råfsteting och belades med strängare straff än för andra brott och dessutom antecknades dessa brott i en särskild liggare som kallades EDSÖRESBALKEN.

Lagen bortföll så sent som 1864, så den stackars mannen i Folkärna hade det inte så lätt - han blev ju f.ö. ställd

under förmyndare!!! vänd;

Vi tackar ARNE "BLOMMAN" BLOMBERG för den utredningen. Mer om träffen i Krylbo finns på annan plats.

Folkare
Släktforskarförening

FOLKARE SLÄKTFORSKARFÖRENING

postgiro 58 45 11 - 0
medlemsavgift 50 kr

STYRELSE

ORDFÖRANDE

Birgitta Larhm
Almgatan 28
775 00 Krylbo
tel 0226-12192

SEKRETERARE

Leif Kratz
Bandvägen 27
776 00 Hedemora
tel 0225-14122

SUPPLEANT

Arne Blomberg
Kolgillaregatan 6 B
774 00 Avesta
tel 0226-51020

VICE ORDFÖRANDE

Sune Hellman
Mellanvägen 11
774 00 Avesta
tel 0226-53852

MATERIALFÖRVALTARE

Barbro Vikström
Garmakaregatan 36 A
774 00 Avesta
tel 0226-55602

SUPPLEANT

Elof Bryggare
Garmakaregatan 31 B
774 00 Avesta
tel 0226-53178

KASSÖR

Jan-Olov Råberg
Floravägen 16 C
773 00 Fagersta
tel 0223-14914

ANSIKTET-REDAKTÖRER

Birgitta Larhm

Barbro Vikström

PROGRAMKOMMITTE

Arne Blomberg

Sune Hellman

Allan Hörberg
Vågmästaregatan 26 A
774 00 Avesta
tel 0226-50118

NYA MEDLEMMAR:

Lars Bäckebo
Irisvägen 12
430 22 Väröbacka
tel 0340-61826

Theodor Holm
Myrgatan 38 C
774 40 Avesta

Pär Ekholm
Odensvivägen 12 B
730 30 Kolsva

Sven Johansson
c/o Ester Johansson
Vasavägen 16 B
773 00 Fagersta

Hjärtligt välkomna!

Den 5/9 gästades vi av chefen på Eskilstuna stadsmuseum **BROR ERIK OLSSON**, som höll föredrag om bl a sjukdomar i gångna tider och om mått och mynt. Han berättade om den gamla uppdelningen med vidskepliga sjukdomar (demoniska uppfattningen) blodsjukdomar (humoralpatologiska uppfattningen). Ordet ryggsnitt är en kvarleva från den demoniska uppfattningen. Andra sjukdomar från den gruppen var t ex blodstulen, bortbytt, gästkyssar, trollskott, lappskott, finnskott, älvablåst och plågoande.

Under blodsjukdomar fanns bl a flussvärk, blodkastning, "vid sunda vätskor", gyllenåder (hemoröjder), inslaget utslag och trånsjuka.

Han berättade också om botemedel mot tandvärk: bl a laxering, svettning (kanferpulver), pinne med kopparsulfat och ståltråd med vitril (tänderna frättes bort).

Bror Erik hade med sig och visade upp en skiva från en sjukdomstall med spår av spikarna. Han berättade att den som sågar upp en sådan tall skulle drabbas av alla sjukdomar som spikats in. Lyckligtvis verkar inte det stämma för Bror Erik såg frisk ut.

Tabellverket (numera SCB) startade 1749 och från det året började sjukdomarna föras in i kyrkböckerna. Vid tveksamma fall brukade prästen ange bl a okänd barnsjuka eller andnöd.

Under titeln mått tog Bror Erik upp även en del udda mått t ex koböl, på rops håll, stenkast och måttet "i kopp the" vilket var den sträcka man hinner tillryggelägga innan theét har blivit kallt (Tibet).

Bror Erik gav en hel del boktips t ex:

Erik Johan Lindbergs:

Tugga beck, slå blod, skåda i brännvin
Om folkliga huskurer och medicinsk magi
Prisma

Om skrömt, magi och gammalt klokskap
Prisma

Erik Falkum, Öivind Larsen, B Ingemar, B Lindahl, Eva Nyström,
Lennart Nordfelt red:

Hälsa, sjukdom, dödsorsak
Liber

Jan Inge Wall:

Hon var en gång tagen under jorden
Dialekt och folkminnesarkivet, Uppsala

Sammanfattningsvis måste man säga att det var en lyckad kväll,
en mycket vältalig och humoristisk föredragshållare, trevliga
lokaler (Avesta församlingsgård) samt en trevlig och kunnig
åhörarskara.

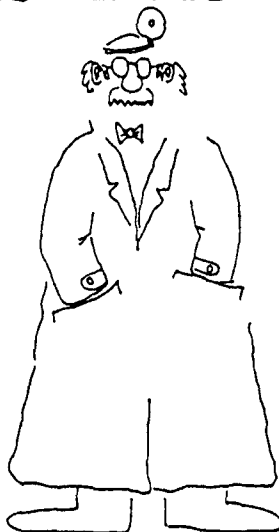
Jan-Olov Råberg

Red. vill också i detta sammanhang ge Nancy Berntson en eloge
för hennes digra kunnande vad gäller mynt, både gamla och nya.
Det är något för Programkommittén att tänka på.

.....

Rickard Fuchs:

Doktor Truls dagbok

– Min sväger började att forska i sitt släkträd och upp-
täckte att hälften av slakten fortfarande bodde i det.

Onsdagen den 24 oktober gjorde en trogen skara medlemmar (17 personer) med ekonomiskt stöd av Studieförbundet Medborgarskolan, studiebesök vid Krylbo Pastorsämbete.

Vi fick där göra oss närmare bekanta med Krylbo och Folkärna församlingars kyrkoböcker (i original) under ledning av kyrkoherde Rolf Asklund.

Folkärna är en av ca 20-talet församlingar i Kopparbergs län som har dispens från plikten att leverera sina böcker till Landsarkivet i Uppsala och själva tar hand om sitt arkiv.

Jag tror att alla närvarande var nöjda och ansåg att kvällen var givande.

Birgitta

CITATET

Datorn kommer att förändra släktforskningens väsen lika mycket som kulspeppennan gjorde, det vill säga inte ett skvatt.

Däremot rationaliserar datorn vissa moment inom forskningen. Det innebär att tio datorutrustade forskare kvantitativt kan åstadkomma mer i vissa avseenden än tio icke datorutrustade forskare. Men kvaliteten på resultaten avgör forskarna, inte datorerna.

(H Skogsjö: 90 talet. Släkthistorisk FORUM (nr 1/90) avslöjar framtiden)

ANTAVLAN

Anmaningen angående antavlor anammades annorstädes. Anmärkningsvärt antal anor anlände AnSiktet. Anforskarföreningens anhängares antiintresse antecknades. AnSiktetred anbefaller ansträngning. Anordna anfäderna, använd anvisad antavla.

1988 instiftade Sveriges Släktforskarförbunds styrelse "Victor Örnbergs Minnesfond". Avkastningen "Victor Örnbergs Hederspris" skall delas ut till framstående släktforskare.

Victor Örnberg (1839-1908) är en portalfigur inom svensk släktforskning. Bl a gav han ut Svensk Slägtkalender/Svenska Ättartal i 14 band. Han blev också landets första landsarkivarie.

I år 1990 delas Victor Örnbergs Hederspris ut för första gången. Till mottagare har utsetts fil dr Hans Gillingstam, red vid Svenskt biografiskt lexikon och medlem i FSF. AnSiktet gratulerar pristagaren och tycker att Förbundsstyrelsen har gjort ett utomordentligt bra val.

Hans Gillingstams mor kommer från Avesta och nedan presenterar han hennes anor.

Huvudsta den 30 maj 1990

Med anledning av uppmaningen i An-siktet i april till Folkare släktforskarförenings medlemmar att för publicering insända sina antavlor översänder jag härmed min mors antavla; mitt fäderne kan nog inte i samma utsträckning intressera föreningens medlemmar, eftersom det härrör från Uppland och dessutom är publicerat i Norrtälje släktforskarförenings forskarförteckning 1987.

Stig Thorsberg skrev i An-siktet, att hans intresse för förfäderna vaknade "så sent att det praktiskt taget inte fanns en enda äldre släkting kvar att hämta uppgifter hos". Med mig var det tvärtom. Redan då jag var tolv år, frågade jag min far, vad hans farfar hette. Då han inte kunde svara på det, började jag forska, och jag fick många uppgifter av hans äldste bror, som var 60 år äldre än jag, och av min mormor, som dog 1940, då jag var femton år. Redan som 13-åring besökte jag 1938 Landsarkivet i Uppsala för första gången, och sedan sparade jag mina veckopengar, så att jag kunde åka dit, så snart jag hade någon lövdag. Som gymnasist cyklade jag i början av 1940-talet runt till uppländska pastorsämbeten och även till min mors släktingar i Avesta-trakten.

Denna tidiga intressinriktning kom att bestämma mitt yrkesval. Efter min studentexamen 1943 studerade jag historia, och 1952 disputerade jag för doktorsgrad på en avhandling om Ätterna Oxenstierna och Vasa under medeltiden. Efter ett antal år som arkivarie i Riksarkivet fick jag 1963 min nuvarande tjänst som redaktör vid Svenskt biografiskt lexikon, där jag sedan dess skrivit mer än 600 artiklar om kända svenska släkter, liksom mina övriga skrifter förtecknade i den festskrift "Individ och historia", som mina kolleger och vänner publicerade till min 65-årsdag i år.

Redan 1950 publicerade jag min antavla i Genealogiska föreningens tidskrift Släkt och hävd (rättelser och tillägg i årgångarna 1952 och 1978), och tillsammans med en amerikansk släkting har jag skrivit om min mors fädernesläkt Lindqvist från Myrsjö i Swedish American Genealogist 1984 och i Genealogiska föreningens publikation Svenska släkter, I:2 (1985-1986). I den senare publikationen har jag även skrivit om min mormors släkt Engqvist från Prästhyttan.

Min mor och hennes syskon flyttade redan som unga från Avesta till Stockholm, där jag växte upp, och kontakterna med hennes släktingar i Avesta-trakten har blivit rätt sporadiska, särskilt som jag är så närsynt att jag inte kan köra bil. Det gläder mig därför särskilt att genom An-siktet kunna följa Folkare släktforskarförenings verksamhet. Eftersom jag samlar på uppgifter om släktingar, är jag angelägen om kontakt, om någon av föreningens medlemmar finner sig ha några anor gemensamma med mig.

Hans Gilllingstam
Adress: Wiboms väg 6^{III}
171 60 Solna
Telefoner: 7301385 (bostaden)
549057 (tjänsterum hos
Svenskt biografiskt
lexikon), båda på
riktnummer 08

3

Edith Eugenia Kuntigunda Fredriksson 1893-1978
Gift med handlanden Ernst Vilhelm Eriksson i Stockholm

Brygmästaren Johan Fredrik Fredriksson 1865-1936
Karolina Vilhelmina Adolfina Engqvist 1869-1940

Torparen Per Ersson i Myrsjö, Avesta, 1796-1877	Dagkarlen Erik Andersson i Stripåsen Norberg 1755-1811	Torparen Anders Ersson i Grånäs, Grånäs, 1719-80	Margta Jonsdotter från Orrnäset, Sunnansjö, Grånäs, 1727-1800
	Brita Jacobsdotter 1761-1820	Torparen Jan Andersson i Myrsjö, Avesta 1767-1839	Gruvarbetaren Jacob Jacobsson Påfågel i Stripåsen, Norberg 1725-73
Cajsa Jansdotter 1799-1885	Catharina Ersdotter 1775-1819	Skattebonden Anders Ersson i Gäsjö, Norberg, 1720-1786	Sara Persdotter från Moren, Grytnäs, 1735-1822
	Skattebonden Olof Andersson i Gisselbo, Grytnäs, 1769-1810	Kajsa Hansdotter från Gäsjö, Norberg, 1728-1812	Skattebonden Anders Persson i Gisselbo, Grytnäs, 1731-81
Carin Jansdotter 1836-1907	Kajsa Jansdotter 1768-1815	Torparen Erik Persson i Myrsjö, Avesta, 1749-1810	Anna Olsdotter från Knutsbo, Grytnäs, 1729-1812
	Skattebonden Erik Andersson i Snickarbo, Grytnäs, 1785-1848	Stina Jansdotter från Fragg, Norberg, 1746-1804	Skattebonden Jan Andersson i Garphyttan, Grytnäs, 1728-99
Stina Ersdotter 1813-1886	Kajsa Persdotter 1790-1831	Skattebonden Anders Ersson i Snickarbo, Grytnäs, 1756-1815	Karin Andersdotter från Pålsbenning, Garpenberg, 1743-1809
	Dagkarlen Lars Engqvist i Prästhyttan, Hedemora, 1805-1858	Skattebonden Per Persson i Boslätten, Grytnäs, 1756-1801	Stina Jansdotter från Sjulso, Hedemora, 1762-1831
Smeden Johan Engqvist i Bjurfors, Avesta	Lisa Andersdotter 1766-1837	Anna Jansdotter från Grådö, Hedemora, 1766-1833	Skattebonden Jan Lärsson i Prästhyttan, Hedemora, 1738-1773
	Lisa Andersdotter 1803-1853	Dagkarlen Anders Andersson Hedberg i Gessån, Säter, 1755-1812	Anna Andersdotter från Dräcke, Hedemora, 1743-1826
Anna Cajsa Werner 1833-1919	Torparen Anders Olsson i Hälsingbo, Garpenberg, 1749-1805	Stina Persdotter 1759-1835	Skattebonden Anders Matsson i Matsbo, Hedemora, 1724-1810
	Greta Eriksdotter 1763-1817	Torparen Anders Olsson i Hälsingbo, Garpenberg, 1749-1805	Brita Jansdotter från Matsbo, Hedemora, 1731-1814
Karin Jansdotter 1792-1863	Skattebonden unge Jan Jansson i Hummelbo, Garpenberg, 1757-1832	Stina Persdotter 1759-1835	Skattebonden Anders Andersson i Hedbyn, Söderbärke, 1720-1803
	Stina Olsdotter 1749-1829	Torparen Anders Olsson i Hälsingbo, Garpenberg, 1749-1805	Maria Nilsdotter från Järsjöbo, Söderbärke, 1713-1785
		Skattebonden Olof Johansson i Fiskarbo, Husby, 1712-61	Skomakaren Per Olsson i Gessån, Säter, 1735-1809
		Lisbet Andersdotter från Vikbyn, Hedemora, född 1707	Stina Jansdotter från Embjörs, Säter, 1737-1781
		Gruvarbetaren Erik Jansson i Hagen, Garpenberg, 1730-90	Skattebonden Olof Ersson i Hummelbo, Garpenberg, 1729-94
		Margareta Persdotter från Rönningen, Garpenberg, 1736-1819	Kristina Ersdotter från Kasparsbo, Garpenberg, 1728-1811
		Skattebonden Jan Ersson i Hummelbo, Garpenberg, 1729-94	Skattebonden Olof Ersson i Hummelbo, Garpenberg, 1707-71
		Greta Andersdotter från Persbo, Garpenberg, 1714-1794	

4-1990

Anteckningar förda vid SLÄKTFORSKARDAGARNA i Västerås,
Rudbeckianska skolan.

Jag åkte med stor förväntan och nyfikenhet till Västerås, lördagen
den 29 september, för att representera vår förening.

Efter att ha anmält mig vid inskrivningen och fått mitt stora kuvert med
information till årsmötet och en utställningskatalog, var det bara att
börja vandra runt bland de 50-talet utställarna. Vilken energi släkt- och
bygdeforskarna i Sverige måste ha, utomordentligt fint och välordnat.

Kl 11.00 föreläste fil dr Nils William Olsson, Florida, om "Hur man finner
sina anförvanter i Nordamerika".

Kl 12.00 var det doktorand Irene Artaeus tur att föreläsa om
"Stadskvinnors försörjningsmöjlighet i gången tid".

Nu var det hög tid att få i sig en kopp kaffe och en smörgås innan klockan
blev 13.00 och Riksmötet skulle börja. Att gå ifrån för att äta var det
inte tal om, det fanns alldeles för mycket att titta på och fråga om i
utställningsmontrarna.

Stämman började med att ordförande hälsade oss välkomna, sedan förrättades
val i sedvanlig ordning.

Förbundsstyrelsens förslag till avgifter röstades igenom, 6 kr/person för
medlemsföreningar, alltså en höjning med 1 kr/person. Någon kom med förslaget
att vi skulle höja till 10 kr/person, jag tänkte på vår lilla förening, där en
100%-ig höjning skulle slå hårt, men tydligen är det flera än vi som måste
vara försiktiga. Stödjande avgift (enskild medlem) höjdes från 115 kr/person
till 135 kr/person och år.

Information lämnades om avgifterna som vissa kommuner tar ut av släktforskarna.
Det är ju konstigt att praktiskt taget hela norrland är avgiftsfritt för lån
från SVAR men ju längre söderut man kommer desto mera avgifter, t ex Kalmar
kommun hade räknat med att få en inkomst av 50.000 kr i hyra av läsapparater
men fick bara in drygt 2.000 kr. Där kan man snacka om fiasko. Ibland kanske
bojkott är enda utvägen för släkt- och bygdeforskarna när det gäller
kommunernas avgiftsglädje.

Den avgående ordföranden Erik Thorsell valdes som Riksförbundets förste
hedersledamot.

Dessutom utdelades det första stipendiet ur Victor Örnbergs Minnesfond
till en framstående släktforskare, alltså Hans Gillingstam (se Antavlan).

Så var årets Riksstämma slut. Min reflexion av det hela är att vi måste
försöka få med flera yngre personer. Varför inte gå ut till ungdomsgårdar
och skolor och presentera oss och det vi sysslar med.

Sedan föreslår jag att alla föreningar skall försöka värva 5 st enskilda
medlemmar till Släktforskarförbundet och då märka inbetalningskortet med
föreningens namn. Det skulle bli ett bra tillskott till förbundets ekonomi.

Att åka till Riksmötet var för mig en stor upplevelse som gav mersmak.

Ordförande Birgitta

Släktforskarföreningen hade - som vi alla minns - öppet hus i samband med de s.k. "återvändardagarna". Vi höll till i vårt lärum i bibliotekets källarvåning och den lilla lokalen blev snabbt fylld av besökare som med stort intresse tog del av vad vi kunde förmedla i form av forskning. Några som hade sina rottrådar inom Avesta kommun kunde vi rent konkret visa hur det går till att via mikrokorten följa sina förfäder så att säga från varkan till graven.

Då utrymmet i vår lokal är minst sagt ~~be~~^{en} begränsat tog vi även ~~ett~~ angränsande lokal till vårt förfogande där vi via en diaprojektor på filmduk visade en kartbild från Avestatrakten från 1600-talets början och även detta arrangemang synes ha blivit mycket uppskattat. Vår bygd har av denna karta att döma haft många och djupgående förändringar under de tre århundraden som gått. Avesta stad var vid denna tid inte något samhälle i detta ords rätta bemärkelse utan endast några utspridda gårdar ex. Djeknehyttan, någon i Bengtsbo samt Jansbo, Olarsbo (obs med ett l) och Matsbo.

"Blomman".

Gör som 100-tals andra
släktforskare!

Skaffa Dig
DISGEN
Sveriges mest
använda släkt-
forskarprogram!

Klarar 32 miljoner individer i 50 generationer - skriver ansedlar, antavlor, stamtavlor - tar bort anförlostur - koppling till ordbehandlare - skriver på 6 olika språk mm.

Finns för ABC, IBM PC, Macintosh. Pris 580:- inkl medlemskap i DIS.

Föreningen DIS
Sandgatan 10 kv
582 35 LINKÖPING.
Tel 013-149043 (telSvar.)

ANGELÄGET Nr 4/90 (Sveriges Släktforskarförbund) innehåller en förteckning på alla 78 medlemsföreningar.

ANKNYTNINGEN nr 3-90 (Nyköping-Oxelösunds Släktforskarclubb) Margareta Stålbrand frågar "Att släktforska utan husförhörslängder - går det?" Brita Asplund berättar "Vad domböcker och jordaböcker kan avslöja".

ANROPET Nr 3 1990 (Storstockholms Genealogiska Förening) Del 2 av Barbro Nordlöfs intressanta artikel "Rättshistoria för släktforskare".

GENEALOGICA BETULIENSIS Nr 10 (Björklingebygdens Släktforskarförening) Björklinges förlorade vigselbok 1772-1861 är under rekonstruktion.

JLS-NYTT Nr 42 1990 (Jämtlands Läns Släktforskarförening) Red. Kjell Risberg har hittat en förordning om Lefwernes Beskrifningars upprättande öfver the afledne från 1749.

KALIX forskar-NYTT Nr 3 1990 (Kalixbygdens Forskarförening) En språkhistorisk översikt av Ernst Lundbäck "Från latinets ego till kalixmålets je". Patrik Lundberg och Anders Pettersson utreder "Pehr Pehrsson Unge i Innanbäcken, varifrån var han?"

NYTT från Värmlands Släktforskarförening 1990:3 En lista på mål från häradsrätter i Värmland som togs upp i Göta Hovrätt 1729 och 1730.

OS-NYTT Nr.2 1990 (Ovansiljans Släktforskare) Andra delen av Theres Eliassons berättelse om Mora centrum år 1900. Tredje delen utlovas till nästa nummer.

ASBO SLÄKTBLAD nr.2 (Asbo Släkt- och Folklivsforskarförening) ger en del exempel på koncept till fastebrev påträffade i Lunds landsarkiv.

ATT OCH BYGD Nr.29 1990 (Pitebygdens Forskarförening) Piteå och Skellefteå föreningar har börjat en gemensam soldatinventering.

HOLGER

släktforskarens bästa vän

Datorprogrammet
för dig som
släktforskar

Finns för IBM PC/XT/AT/PS2

GenData c/o Häggström
Mariehemsvägen 19K
902 38 UMEA

Telefon: 090-137797
PostGiro: 58505-9

Fjällarna
Släktforskarförening